

"לדורות"**סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל****שם משפחה ושם פרטי כיום**

שם משפחה: זעירא	שם פרטי: רות
------------------------	---------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה:	בלועזית	שם נעורים:	זקלס רות
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה:	בלועזית	מין:	זקלס רות
לפני המלחמה - רות , בתקופת המלחמה - רמונד סזל	Raymonde segal	תאריך לידה:	19.3.30
מקום לידה (ישוב, מחוז):	בלועזית	ארץ לידה:	גרמניה
קָלן	Kaln	שם פרטי של האב:	קָלן
שם פרטי של האב:	שם פרטי ושם נעורים של האם:	ברטה מינה רוזנברג	קָרִי (בני צביקה על שמו)
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה:	בלועזית	ארץ המגורים:	קָלן
קָלן	Kaln	גרמניה	מקומות מגורים בתקופת המלחמה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה:	גרמניה, בלגיה, וצרפת.	חבר בתנועת:	ויצו
האם היית במחנות? אילו ומתי? הייתי במחנה גֶ'רְס תחת השלטון הוישי.	תאריך השחרור:	1945	מקום השחרור: בבית נזירות בצרפת על-ידי ליאון.
לאן עברת לאחר השחרור? לוורסאי (על יד פריז) - בית ילדים דתי.	תאריך עליה:	20.6.1948	לאן עברת / חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)?
לאן עברת / חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)?	שם האנייה:	אקסודוס ואנייה איטלקית.	צרפת ← ישראל ← גרמניה ← צרפת ← ישראל!

קורותיה לפני המלחמה

גדלתי במשפחה מבוססת. אבי נולד בגרמניה ב- 28.5.1898, ואמי אף היא נולדה בגרמניה ב- 7.9.1904. לאבי היה עסק גדול של מכונניות ואופנועים, הוא היה סוחר שמוכר וקונה. אמי עבדה אתו ביחד. אני הבת הבכורה, נולדתי ב- 19.3.30, ואחותי אידית (רוטפלד) נולדה ב- 28.10.31. אני זוכרת שהייתי עם אבי במגרש המכונניות הגדול, הוא הושיב אותי על ברכיו, ואני כאילו נהגתי, מאוד אהבתי את זה. הספקתי ללכת רק שנה אחת לבית הספר היהודי, לפני שהגרמנים הגיעו. אני זוכרת את מורתי הגבוהה, המורה פרוינלד וינטר, ושבגרמניה למורות אסור היה להתחתן.

אני זוכרת את הבית כנסת הרפורמי שלנו, בקריטל-נאכט, נשים וגברים התפללו יחד. בתור ילדה קטנה בית הכנסת היה נראה לי כמו תאטרון. מצד אחד הגעתי עם משפחתי לבית כנסת, ושרנו בו, ומצד שני נסענו עם המכוננית לבית הכנסת. היינו משפחה לא דתית, ולימים זה מה שהציל אותנו. לא הייתה לנו מזווה על דלת הכניסה לבית, לכן בליל הבדולח, "פסחוי" על בייתי. זכור לי כיצד הבית כנסת בער, הייתה אש ולהבות. לפני ליל הבדולח, הגרמנים שבנו מקלט, הזהירו אותנו שכדאי שנעזוב. באמת שהכול נחרב סביב, ולמזלנו לנו באופן אישי לא עשו כלום, גם לא לבית שלנו. כשחזרנו אמי קנתה כאות תודה, לכל אחד

מהגרמנים, חבילת סיגרים.

קורותיה בזמן המלחמה

ההורים שלי החליטו שצריך לעזוב. אבי עזב ראשון, אחר-כך גם אני והייתי רק בת שמונה. בערב העבירו אותי למקום שמימנו היה צריך להעביר אותי לגבול בבלגיה. הבחור עמד מול הראי ועשה לו שפם. הוא הסביר שאני אהיה עם קבוצה, אבל שכל אחד צריך ללכת לבד. אני זוכרת שברגע שעברנו את הגבול, עברה רכבת ושמעתי את נביחות הכלבים. היינו צריכים לשכב על הרצפה עד הבוקר. אני זוכרת שהלכנו יחד עד קבוצה מסוימת ואז הוא אמר: "זהו, אני עוזב אתכם, הבית ששם זה כבר בלגיה" (והצביע לעברו). זחלנו עד לבית הדו קומתי הזה, שמו אותי למעלה, מעליי מזרן ואמרו לי לא לזוז עד שיגידו לי, כי הגרמנים היו עוד בסביבה. אחרי יומיים הוציאו אותי, ולאחר-מכן בעיר פגשתי את אבא שלי, בהמשך גם אחותי ואמי הגיעו. לאחר מכן לקחו אותנו למחנה מרנף בבלגיה. לאחר זמן מה החלו שם הפצצות, פתחו לנו את השערים והתחלנו ללכת המון, מספר ימים ולילות. כל פעם היינו פחות אנשים. הגענו לאיזה יער ואבי אמר לאמי, אני הולך לקנות משהו לילדות. כשהוא שב עם שני תפוזים לאחותי ולי, תפסו אותנו, כנראה עקבו אחריו. העבירו אותנו לאורווה גדולה מאוד. אליה הביאו כל הזמן עוד ועוד אנשים. כשהלכתי לעשות פיפי, השומרים עם הנשק הכניסו לי את הקנה של הנשק בתוך הגב עד הנוחיות. לאחר כשבועיים העבירו אותנו למחנה ובית סוהר. הבלגים עם האס.אס. שמרו עלינו, היה שם כול-כך דחוס ושהייתי צריכה להרים את הראש כדי לנשום אוויר. אני זוכרת שלאמי הייתה תעודה שאבא שלי היה חייל במלחמת העולם הראשונה, אז היא קרעה את זה ואכלה את זה, כדי שלא יראו את זה. אני זוכרת ששם ישנו על קש, לא היה אוכל, העמידו שיירות של אנשים ורצחו אחד אחרי השני, משפחות שלמות, פעם אחת העמידו אותנו בקיר ורצו להרוג אותנו, ברגע האחרון קיבלו פקודה STOP, וככה ניצלנו. משם ברכבת מסע נסענו במשך כשבועיים למחנה גירס. היינו שם יחד עם הצוענים. נתנו לאכול רק קצת מרק וחתיכה קטנטנה של לחם. פעם בשבוע הנאצים באו לראות מה שנעשה, וישנו רעל בסיר אוכל. אמי חלתה, נתנו לה מכה, היא שברה את המותן, ושכבה. כשהחליטו לעשות צריף מיוחד לילדים, אחותי ואני עברנו אליו, אבי היה מבקר את אמי וגם אותנו. פעם אחת הוא הגיע לרחוץ אותנו, וזו הייתה הפעם האחרונה שראיתי אותו.

הצלב האדום הגיע שיחרר את הילדים, בחר בי ולימד אותי לומר: "ויו לפרנס, ויו למרשאל פטן". פטן היה יחד עם היטלר. לא ידעתי בכלל מה אני אומרת. אחר-כך לקחו אותנו וגם אימא שלי עמדה שם, הכניסו אותנו לאוטובוס. אני ואחותי יושבות, ואמי ממרמרת בבכי, ואני מסמנת לה שלא תבכה. וזו הייתה הפעם האחרונה שראיתי את אימא.

לקחו אותנו לבית ילדים בשבאן, פתאום הביאו רשימה שהלילה יבואו לקחת את הילדים האלו, ושכל אחד צריך להתחבא. ובאמת כך היה, עליתי לעליית הגג במרזב וישבתי מאחורי חלון. הנאצים תפסו כמה ילדים, אבל את אחותי ואותי לא. לאחר מכן שינו לי את השם לריימונד סזאל ולאחותי לאליאן סזאל. ולקחו אותנו לבית נזירות ליד הליאון, הוא היה מתחת לאדמה, כל מילה שאומרים יש הד. כשהגענו ישבה שם נזירה וסרגה, והיא אמרה לי לעשות צלב. אז חיקיתי אותה. פעם בשבוע לקחו אותנו לכומר ללמד אותנו שיעורי דת על ישו. הייתי בשלושה בתי נזירות. ואז הייתי בוורסאי- בבית ילדים דתי מסורתי- "איזא".

קורותיה מתום המלחמה ועד עלייתו לארץ

מורסאי באתי לישראל עם אניית אקסודוס, שיצאה מצרפת. שם הכרתי את משה שלימים הפך לבעלי. איך שנכנסתי לאנייה רציתי לברוח. היינו שמה כמו סרדיניים. באקסודוס היו 800 נשים בהריון, אחת ילדה ונפטרה, את גופתה השליכו לים, והתינוק שרד. על האנייה האנגלית היינו במשך שלושה חודשים והתרחשו בהן כחמישים לידות. החזירו אותנו לגרמניה, משם לצרפת ועם האנייה האיטלקית עלינו לארץ.

חייה בארץ

התגייסנו לצבא, איישנו את הקיבוץ בארות יצחק. בהמשך קיבלתי מלריה מיתוש, הייתי ממש חולה עם חום גבוה. בקיבוץ עבדתי בכל פעם בעבודה אחרת. ב-1951 יצאנו מהקיבוץ ועברנו לקרית אתא. לא היה לנו מה לאכול. כשהלכתי לעבודה במכבסה בקרית בנימין (של הוריו של חיים יבין) התביישתי שיראו שאין לי מה לשים בלחם, אפילו לא קצת מרגרינה על הלחם. עטפתי את הלחם היבש וככה אכלתי. מיקי עבד כחובש בדשנים, לקח דם ועשה זריקות. נולדו לי שני בנים: צביקה על שם אבי הארי, ואיציק על שם יצחק אבא של משה בעלי. צביקה התחתן עם סילבי, עובד בבנק, (עוד מעט הוא בן 60), יש לו ארבעה בנות מקסימות: מיכל, מעיין, מור ואוראל. איציק התחתן עם אילנה ונולדו להם שני בנים מתוקים: אור וניר. איציק עשה קרירה צבאית בחיל האוויר, כשיצא לפנסיה בגיל 50 הלך ללמוד בווינגיט מדריך חדר כושר, והוא עוסק בזה.

היום אני אימא גאה לשני ילדים, סבתא גאה לשישה נכדים מוצלחים, וסבתא רבא לאורי המתוק. אני פנסיונרית דוברת ארבעה שפות כשפת אם ועוד שתיים ברמה טובה, אוהבת לרקום וליצור תמונות, ומאחלת לכל סובביי ולי רק בריאות!!!

ראיינה ותיעדה: אורטל צפריר.

אהבה מהפלגה ראשונה

רות ומיקי ועירא הכירו על האנייה אקסודוס, ומאז הם ביחד. בשבוע הבא יתכנסו נוסעי האנייה בהיכל-התרבות, או גם יחגוג הזוג 38 שנות נישואין

יניר אלפיה

בשבוע הבא יתכנסו נוסעי אניית המעפילים, אקסודוס, בהיכל-התרבות בתל-אביב, ויציגו 40 שנה להמלגת ההיסטורית היא. חלק מן ה-4,500 הנוסעים כבר אינם בחיים. הנערות והנערות הצעירים של אז הם כיום בעלי משפחות, רובם כבר סבים וסבתות. המסע של אקסודוס נמשך שבועה ימים, אבל תלואותיהם של נוסעי האנייה נמשכו עוד שבועות רבים, לאחר שהחזרו מבגל היפה לארץ, פה, והמתו שם לעלייתם ארצה. נער ובנערה צעירים נפגשו על האנייה אקסודוס ממש כמקרה. היום, כביתם נקראת-מוצקין, הם אימרים בחייהם. "נוצר בינינו קליק מהרגע הראשון", עמשה הם גם מציינים 36 שנות נישואין.

רות, היינו כולנו ילדים יתומים, ניצולי שואה, וייחלנו לקצת קשר וחום", שלושה חודשים שהו נוסעי אקסודוס על ארמת אירוסה והמתו לתעודות מוויסות, שאיתם יוכלו לעלות לישראל. מדי יום ניתנו שלושה-ארבעה אישורים כאלה, והעולים המתו במחנה כעיר מרסיי. בוקר אחד קראו בשמו של מיקלוש קליין.

מיקי "קפצתי מהמיטה ושאלתי מי עוד בא איתי. אמרו לי, רות וקלס ועוד אישה אחת. חשבתי לעצמי שזה לא יכול להיות, שהם עובדים עלי. אחר-כך ראיתי שזה כבראה מהשמים". רות: "לא הייתה שום סיבה שיקראו את שמנו באותה קבוצה. מקרית, חכול מקריות". כאנייה האיטלקית שהביאה אותם לישראל התחרק הקשר.

אפילו מספר הזהות עוקבים

"אפשר לומר שהיינו כבר חגי רים", מספר מיקי, "והחלטנו שאנחנו ממשכים ביחד בישראל". בגמל חיפה ירדו זה אחר זה, קיבלו מספרי זהות עוקבים, והועברו למחנה אוה לים. לאחר כמה חודשים התגייסו לצבא, שוב ביחד. גם המספרים הצבאיים שלהם עוקבים. החוויות הצבאיות הראשונות היו מהנגב: קיבוץ בארות-יצחק התפרק, הצבא איש אותה. חיילים וחילות צעירים שמרו על הגבול מפני פלישה של כוחות מצריים, בתנאים קשים.

מיקי: "כל פעם שהיה רעב קשה, אחר הווגות היה מחליט להתחתן, ואז היו חייבים לחגוג ולשחוט פרה, זו הייתה הדרך הטובה ביותר להתגבר על הרעב". רות: "גם תורנו הגיע, הורענו שאנו מתחתנים, יחד עם זוג נוסף. הגיעו רבנים מרחובות ומכאן-שבע, ואפילו מקוה ארגנו לנו שם. כליל הכללות קיבלנו חדר, וזה היה ירח חרבש שלנו".

מאז הם ביחד, גרים בקרית-מוצקין. מיקי עובד במפעל רשנים במספרץ, והאחות ארית מתגוררת בקרית-חיים. כאשר יתכנסו אנשי אקסודוס בהיכל-התרבות, לבטח יהיו כאלה שיוזכרו את שתי הצרפתיות מהסיפור, ואולי גם את שני הכי חורים הצעירים והמשועממים, שכי-הכול רצו להציק להן קצת.

רותי ומיקי ועירא: "נוצר בינינו קליק מהרגע הראשון". למעלה, הזוג לפני 40 שנה. (צילום: יניר אלפיה)

התיישו ועזבו את הצעירות, המשחתות הבריטיות היו אז כבר בעקבות האנייה, וכי לפנות בוקר החלה ההתקפה. שתי משחתות הסמו את האקסודוס, ורקורים רבי עוצמה הופנו לעבר הסיפון שהיה מלא באנשים, הבריטים הפעילו זרנוקי מים, והעולים השיבו להם כקופסאות נגררה לגמל חיפה והוטל עליה עוצר. העולים הועברו לשלוש אניות בריטיות, והחזרו לים. כאופן מקרי מצאו עצמם רות ומיקי באותה אנייה, כעבור מספר שעות התברר לנוסעים, שהאניה הבריטית ממשי-כה לצרפת, ולא לקפריסין כפי שחשבו תחילה. מיקי ראה את רות בפעם השנייה ליד כרוז המים של האנייה. היא עמדה בתור, הוא ניסה לדבר איתה שוב. הפעם בתנועות ידיים ובמשפטים מקוטעים. "הוא היה כלי-כך נחמו", מספרת

בת 8, הוריה נלקחו לארשוויץ והיא הועברה למגור. מאז לא ראתה אותם. עם הנזירות ריברה רק צרפתיות, ואת שפת האם שלה, גרמנית, כמעט שכחה. האחות ארט רצתה לעלות לארץ, ורות, ששמרה עליה, נאלצה להצטרף, על האקסודוס ריברו בנייה רק צרפתית, וזו גם הייתה הסיבה שמיקלוש, שנקרא, כבר אז מיקי ועירא, אמר לחברו: "כוא נת" חיל עם הצרפתיות". זאת הייתה הפגישה הראשונה.

"התחלנו איתן מתוך שעמום"

מיקי ועירא 60 "התחלנו איתן כי היה לנו משעמם". רות ועירא (57): "האמת היא שהוא נראה לי יפה ונחמד, אבל מי חשב על זה אז". הכי חורים לא ירעו צרפתיות, והבנות לא הכינו והוגרית. שני הגברכים

או קראו לו מיקלוש קליין. היה בן 19, כשעלה על אקסודוס כגמל מודוניק בצרפת. הוריו ואחיו הבכור ניספו בארשוויץ. גם הוא היה שם. כשירד מהקרונות, ראה את יונף מנגלו עומד מולו, שואל לגילו. מיקלוש אמר שהוא בן 16, ומנגלה שאל אותו לעבורה. כז במאי 45, טרונשטט, היו צריכים לשאת אותו באלונקה כדי להעבירו לבית-חולים. רגליו הרקות לא יכלו לשאת את גופו הרזה, ומחלת טיפוס קשה גרמה למיקלוש לנשור. לאחר שהחלים, חזר מיקלוש להונגריה, מולדתו, ופגש את קרובי משפחתו בכרפושט. הוא הצטרף לתנועת בני-עקיבא וביקש לעלות לארץ. "כשעליתי על האקסודוס זה היה היום המאושר בחיי".

רות וקלס הייתה בת 16, כשהו ריעו לה שהיא ואחותה הצעירה ארט עולות לאנייה. כליל הבדולח הייתה

